

Фестивалеве новине

Број 7 • 24.10.2023.год. • Народно позориште Тимочке Крајине - Центар за културу „Зоран Радмиловић“ Зајечар

- Најбољи глумац 32. „Зоранових дана“ - Ненад Јездић
- Најбољи млади глумац Фестивала - Ива Илинчић
- Најбољи режисер - Вељко Мићуновић
- Најбоља представа по избору публике "Развојни пут Боре Шнајдера"

32.
ФЕСТИВАЛ
„ДАНИ ЗОРАНА РАДМИЛОВИЋА“
ОД 17. ДО 24. ОКТОБРА 2023.

ARS LONGA, VITA BREVIS

„УМЕТНОСТ ЈЕ ЕСЕНЦИЈА ЛЕПОТЕ КОЈА ОД ЗЛА ТРЕБА ДА НАС БРАНИ“ З.Радмиловић

НЕНАД ЈЕЗДИЋ ДОБИТНИК НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕ ГЛУМАЧКО ОСТВАРЕЊЕ НА ФЕСТИВАЛУ „ДАНИ ЗОРАНА РАДМИЛОВИЋА“

Образложење жирија

Жири 32. Фестивала „Дани Зорана Радмиловића“ у саставу: проф. др Ненад Новаковић, члан, др Душко Љуштина, члан и др Мирослав Радоњић, председник донео је одлуку да Награду за најбоље глумачко остварење на Фестивалу додели Ненаду Јездићу за улогу Боре шнајдера у представи „Развојни пут Боре шнајдера“ Александра Поповића, режија Егон Савин, Југословенско драмско позориште Београд.

Ненад Јездић је префињеним, интелигентним, жовијалним, уверљивим, духовитим глумачким изразом, уз повремену, ненаметљиву импровизацију изградио више него упечатљив лик идеолошко-политичког каријеристе Јездићева сценска харизма, савршена говорна техника која успешно савладава Поповићеве неуобичајене, неконвенцијалне, осебујне, на моменте и егзотичне дијалошко-монолошке структуре, природност, непосредност и лакоћа у глумачкој игри, отелотворили су креацију на нивоу истинске бравуре.

СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА ЗА ГЛУМАЧКО ОСТВАРЕЊЕ ПРИПАЛА ОЗРЕНУ ГРАБАРИЋУ

Узимајући у обзир висок уметнички ниво селекције, идеју и мисију Фестивала, као и чињеницу да ће 32. „Дани Зорана Радмиловића“ остати упамћени по неколико бриљантних улога, жири је донео одлуку да Специјалну награду за глумачко остварење додели Озрену Грабарићу за улогу Мефиста у Гетеовом (Пра)Фаусту, драматизација Федор Шили, режија Борис Лијешевић, Београдско драмско позориште.

Један од најбољих позоришних глумаца на просторима бивше Југославије, маестрално је оживео

контроверзни лик Мефиста, спајајући наизглед неспојиво. Неодољиво језиви шарм оностраног кроз демонски осмех Грабарићевог разиграног ђавола у исти мах пријатно хипнотише и узнемирујуће обеспокојава у одличној представи Београдског драмског позоришта.

НАГРАДА ЗА ВИЗУЕЛНИ ИДЕНТИТЕТ „КРСТОМИР МИЛАНОВИЋ“ ДОДЕЉЕНА ПРЕДСТАВИ ДЕКАМЕРОН

Жири у истом саставу донео је одлуку да Награду за визуелни идентитет „Крстомир Милановић“ додели представи „Декамерон“ Ђовани Бокача, драматизација Стеван Копривица, режија Дејан Пројковски, копродукција ЈУ Градско позориште Подгорица, Културни центар Бар – Фестивал барски љетопис (Црна Гора) и Народно позориште Ниш (Србија). Ликовност и визуелни идентитет представе „Декамерон“ кроз сценографију Валентина Светозарева и костиме Марије Пупчевске нарочито су значајни за драматуршко-редитељска промишљања и конкретна решења, како на плану свеукупне атмосфере, тако и на значењском нивоу представе.

Све одлуке донете су једногласно.

НАЈБОЉА ПРЕДСТАВА ПО ИЗБОРУ ПУБЛИКЕ „РАЗВОЈНИ ПУТ БОРЕ ШНАЈДЕРА“ ЈДП, БЕОГРАД

ГЛАСОВИ ПУБЛИКЕ

9,63 „Развојни пут Боре шнајдера“, текст: Александар Поповић, режија: Егон Савин, продукција: Југословенско драмско позориште, Београд

8,99 „Декамерон“, текст: Ђовани Бокачо, драматург: Стеван Копривица, режија: Дејан Пројковски, копродукција: ЈУ Градско позориште Подгорица, Културни центар Бар-Фестивал Барски љетопис и Народно позориште Ниш

8,91 „(Пра) Фауст“, Ј.В. Гете, драматург: Божо Копривица, режија: Борис Лијешевић, Београдско драмско позориште

8,68 „Очеви и оци“ драматизација: Кате Ђармати по роману Слободана Селенића, режија Вељко Мићуновић Народно позориште у Београду

7,74 „Госпођица“, текст: Иво Андрић, драматизација Вања Ејдус, режија Ђурђа Тешић, Народно Позориште Републике Српске, Бања Лука

7,22 „Чиста кућа“, текст: Сара Рул, режија: Андреа Пјевић, Атеље 212, Београд

ИВА ИЛИНЧИЋ ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕГ МЛАДОГ ГЛУМЦА

Новинарско- критичарски жири у саставу: Татјана Њежић, „Блиц“, Борка Требјашанин, „Политика“ и Оливера Милошевић, РТС, Редакција за културу и уметност донео је одлуку да Награду за најбољег младог глумца на 32. Данима Зорана Радмиловића додели глумици Иви Илинчић за улогу Маргарете у представи ПраФауст Београдског драмског позоришта.

Образложење:

У току ове представе Ива Илинчић пређе узбудљив глумачки пут од невине, наивне и чисте душе која вођена љубављу и преваром стиже до трагедије. Њена метаморфоза лика је уверљива, дубока и узбудљива. Она нас својим држањем, својим гестом, гласом, погледом вешто води кроз лавиринт стања и осећања изманипулисаног младог бића. Током представе постаје огледало Фаустовог недела и Мефистофелових злодела и равноправни партнер изузетним, искусним глумцима.

Ива Илинчић је остварила изванредну улогу и тиме заслужила ову Награду.

ВЕЉКО МИЋУНОВИЋ ДОБИТНИК НОВОУСТАНОВЉЕНЕ НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉУ РЕЖИЈУ

Жири у истом саставу је донео одлуку да Награду за најбољу режију на 32. Данима Зорана Радмиловића додели редитељу Вељку Мићуновићу за представу "Очеви и оци" Народног позоришта из Београда.

Образложење:

У представи „Очеви и оци“ редитељ Вељко Мићуновић реалистичну причу и идеје Слободана Селенића пакује у савремену позоришну форму

која отвара нови угао сагледавања романа. Представа „Очеви и оци“ следи његову нит, али у фрагментарној форми, инсистирајући подједнако на значењу текста, звуку изговорених речи, на ритму реченице и снази геста.

Тако је редитељ реализам из романа повео у ефектно сценско истраживање текста. Глумци овде играју као хармоничан ансамбл, али истовремено свако од њих има прилику да изведе бравуру.

Представа „Очеви и оци“ у режији Вељка Мићуновића је естетизована, сведена, минималистичким средствима испричана прича о генерацијским и идеолошким сукобима у грађанској породици, која нам говори о нашој балканској располућености и о томе како је код нас тешко направити дистанцу од историјског наслеђа и идеологије, чак и унутар породице. И како то тешко бреме, као терет, носимо из генерације у генерацију, са њим и сва та неразумевања, сукобе и удаљавања од најближих.

У позоришту наклоњен новом и другачијем изразу и младим уметницима Боба Селенић би се радовао овој представи и награди коју на Данима Зорана Радмиловића сасвим заслужено добија редитељ Вељко Мићуновић, стоји у образложењу жирија.

ЧЕХОВЉЕВА СОБА ЗАТВОРИЛА 32. „ЗОРАНОВЕ ДАНЕ“

У част награђених, на 32. Фестивалу „Дани Зорана Радмиловића“ одиграна је представа зајечарског позоришта „Чеховљева соба, сезона прва“ по мотивима Антона Павловича Чехова, у адаптацији Уне Ђелошевић и Николе Завишића, који је и редитељ представе.

Према речима редитеља, заједно са зајечарским глумцима искројен је један нови Чехов, а са сцене је тимско, групно, екипно прослеђено до публике „што је више могуће његове нежности, грубости, шале, апсурда, сатире, фарсе, дубоке емоције, свега онога што се у изабраним причама крије. И можда још нешто, што се појавило успут, током дружења и рада.“

Очекивања редитеља су испуњена и зајечарска публика је у потпуности пристала на ово понуђено путовање кроз девет сасвим различитих кругова живота Антона Павловича.

„Од сасвим интимних, малих догађаја (приче „Женска освета“, „Отишла је“ и „Мекушац“), до великих, гласних, бучних размирица („Неопрезност“, „Камелеон“, „Чиновникова смрт“), па преко нежне али и сурове зимске интима („Шала“) и, како смо их назвали „женских прича“ („У хотелу“, „Последња Мохиканка“), ово је једно заједничко, сценско-музичко путовање у Чеховљеву димензију на начин како је ми сада видимо.“

Овај позоришни комад зајечарског театра освојио је значајна признања на овогодишњем 59. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“, одржаном јуна месеца у Зајечару. Глумачком ансамблу и ауторском тиму припала је специјална награда Фестивала, Милош Танасковић проглашен је за најбољег глумца, а Марија Станковић за најбољу младу глумицу 59. Јоакима. Поред њих двоје у представи још играју: Габријел Бећаревић, Ивана Бартуњек, Бранислав Мијатовић, Вујадин Милошевић, Викторија Арсић, Наташа Петровић, Јелена Рајић и Ана Бретшнајдер. Чланови зајечарског позоришног ансамбла осим што глуме, певају и свирају. Бенд представе чине глумци : Вујадин Милошевић, Милош Танасковић, Ана Бретшнајдер, Јелена Рајић, Марија Станковић, Ивана Бартуњек и професор гитаре, директор зајечарске музичке школе, Милан Митић.

„ЗОРАНОВ БРК“ СЕ ИЗ ЗОРАНОВОГ ЗАЈЕЧАРА, СЕЛИ У ЊЕГОВО ПОЗОРИШТЕ, АТЕЉЕ 212

Последње такмичарско вече 32. „Дана Зорана Радмиловића“ протекло је у знаку матичне куће овог великог позоришног уметника, Атељеа 212. Глумачки ансамбл извео је драму апсурда „Чиста кућа“ коју је по тексту Саре Рул, режирала млада редитељка Андреа Пјевић. Ова представа је њен мастер рад на Факултету драмских уметности.

„Морам да признам да сам била јако задовољна и у току процеса стварања представе, као и на самом крају. Мислим да је мој задатак као младог редитеља да читам пуно савремене драматургије. Ова драма апсурда у два чина, доста говори о притиску. Ми смо сви у некој страшној врсти притиска од успеха, креирања срећних породица, каријера, да покажемо да смо здрави, функционални. Оно што се дешава ликовима, заправо се догађа свима нама. У том смислу не бих бежала од класика да их некада у животу режирам, али ми се чини да према класичној литератури морамо имати одговорност да је морамо читати из овог времена. Морам признати да толико мојих колега пише, и чини ми се да је време, да поред класичне литературе, откривамо и младе писце. Што се тиче рада са глумцима, било је одлично. То су че-

тири јака женска лика, а то се не догађа често, и један мушки лик који се савршено уклопио. Срећна сам и што сам добила прилику да радим у овако великом позоришту као што је Атеље 212. Током своје четврте године студија асистирала сам у овом позоришту на представи „64“ Алисе Стојановић, и након тога добила прилику да комад „Чиста кућа“ који је мој мастер рад, режирам у Атељеу. То је била прилика која није честа. Јако сам захвална што су у мени препознали младог аутора на коме треба ризиковати“ рекла је на округлом столу Андреа Пјевић.

Награду „Зоранов брк“ за глумачку бравуру, по оцени стручног жирија, добила је Хана Селимовић за улогу Вирџиније.

„На овај Фестивал дошла сам са великом одговорношћу. Ово је моја прва награда на овом фестивалу и поносна сам што је из Зорановог града враћам у Зоранову кућу, Атеље 212. Није лако када одлазите у место које негује дух и рад једног тако великог уметника. У себи онда размишљате да ли можете да задовољите људе који су навикнути на оно што је један такав глумац имао да понуди. У Зајечар сам дошла под малим стресом, али одлазим срећна и задовољна. Моја обавеза је била велика јер ми је задатак био да насмејем

публику. Пре него глумац наиђе на неку прву реакцију публике он је најусамљенији човек на свету. То је агонична ситуација у којој не знате ништа, ни да ли сте талентовани, ни да ли сте на правом месту на правом путу. А поготово када дођете на једно овакво место где је рођен Радмиловић, кога када споменемо не можемо да не говоримо о хумору. Имала сам прилику да данас чујем оно што је рекла велика Рената Улмански говорећи о Зорану Радмиловићу, изједначивши реч хумор са појмом хуманости. То ми је било веома инспиративно. Из мог искуства људи који су били највише способни за хумор су били

истовремено и најтужнији људи. Срећна сам што сам у овој подели добила баш овакву врсту задатка и надам се да сам показала да хумор није нешто што је само мушки посао“ рекла је глумица Хана Селимовић.

У улози Матилде, кућне помоћнице, која не воли да чисти већ да прича вице, гледали смо глумицу Наталију Степановић.

„Нисам имала баш лак задатак да говорим на бразилско-португалском језику. Имам чак и једну кратку анегдоту везану за то. Редитељка Андреа рекла ми је да то морам перфектно да научим, јер ће неко у публици говорити тај језик. Прво сам мислила да је то немогуће. Али сам се онда нашла у ситуацији да ме је већ на премијери неко из публике исправио. Испоставило се да је редитељ био у праву. Било је тешко, а у исто време мени јако занимљиво. А учење тог језика помогло ми је и у откривању лика кога тумачим“ нагласила је глумица Наталија Степановић.

Ексцентричне ликове Саре Рул, поред поменутих глумица играју и Радмила Томовић, Тамара Пјевић, Владислав Михаиловић, а глас је позајмила Владислава Милосављевић. Млади ауторски тим чине драматуршкиња Ана Вујадиновић, сценографкиња Милена Грошин, костимографкиња Вера Радојевић и кореографкиње Тамара Пјевић и Ана Игњатовић Загорац.

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

РЕНАТА УЛМАНСКИ
Његово величанство случај

„Дух лепоте свог карактера и блакости свога живота, уз особени таленат и животну марљивост, Рената носи у свим својим представама од Пенџера равнице, Улоге моје породице..., Пурпурног острва, Косанчићевог венца, Марије Стјуарт, Светог Георгија, Дивова с планине... Како то Она изводи, не умет да објасним, знам само да остаје, опстаје и не заборавља се. Ни када је посматрам из дворане, ни када сам са њом на сцени, јер то је Рената Улмански, она која је била и остала Велика Особа“. Ово је виђење глумца Светозара Цветковића, једно од прибележних у књизи Рената Улмански/Његово величанство случај коју је приредио Марко Мисирача. Књига је представљена у Позоришном музеју у Зајечару, а о глумици су поред приређивача говорили глумац Милан Цаци Михаиловић и позоришни критичар Александар Милосављевић. О себи мање, а више о другима говорила је и Рената Улмански.

Ова монографија, како је то појаснио Марко Мисирача, пратећи је део награде - статуете „Јоаким Вујић“ коју Књажевско српски тетар додељује за изузетан допринос позоришној уметности у Србији. Додељује се од 1985. и списак добитника је импозантан и на њему су имена не само глумца, већ и театролога, редитеља, сценографа, костимографа, писаца. Рената Улмански је награду добила 2017. а књига је изашла тек недавно. Ова глумица остварила је више од стотину улога у позоришту, филму, ТВ серијама и играла у Народном позоришту у Београду, Српском народном позоришту, Београдском драмском позоришту и Атељеу 212, а публика је у кратком, десетоминутном филму, делу серијала „Глумац је глумац, је глумац“ могла да види неколико глумачких лица Ренате Улмански.

„Захвалан сам госпођи Ренати што сам имао прилику да уђем у тај времеплов“ казао је приређивач књиге Марко Мисирача присећајући се почетака рада на овој књизи. „У овој књизи се налази скенирани пожутели плакат из 1933. из сарајевског Народног позоришта као доказ да је у њему једна четворогодишња девојчица рецитовала Чика Јову Змаја. Од тог догађаја, једна дуга, величанствена уметничка одисеја протеже се све до данашњих дана, до последњих улога на Радио Београду 2016. у Ричарду III. Заиста је био невероватан изазов ући у овако нешто, поготово што госпођа Рената Улмански није ниједног тренутка осећала да заслужује да се прича о њеном уметничком путу стави у корице. Зато је процес убеђивања и заједничког налажења пута како то да изгледа трајао мало дуже. Она се, као ретко ко од глумаца, изузетно литерарно изражавала у разним приликама говорећи о другима, колегама из света позоришта са којима је радила, па ми се учинило да је прави пут да кроз причу о тим другима, великима, а имала је срећу да буде уз те велике током своје каријере, да то буде начин како да почнемо ову причу“ – испричао је Мисирача, додајући да је пут био дуг и да је књига рађена скоро пет година.

Рената Улмански је на даскама које живот значе била и са Миланом Цацијем Михаиловићем који је бираним речима и са дубоким поштовањем говорио о њој. „После више од 20 представа у Атељеу 212 које су нас заувек повезале од мог почетка и „Пурпурног острва“ па до „Прославе“ деценије су прошле. Сетим се неких детаља: нашег фотографисања испред Карденовог позоришта и кицмоца, непостојеће врсте колача у Косанчићевом венцу, па све до представа које смо морали да играмо „под околностима“ у видкацијевим мајицама. Волим и веома поштујем госпођу Ренату Улмански и увек ми је била драгоцену њена реч и као колеге и као публике.

Непогрешиво је увек знала да каже праву реч, на чему само јој и дан, данас захвалан. Дошао сам у Зајечар да будем део ове свечаности и да се још једном најискреније и дубоко поклоним својој драгој колегиници“ – истакао је Цаци Михаиловић. О Ренати Улмански говорио је и позоришни критичар Александар Милосављевић, који је „решио да на овој промоцији демантује самог себе“ будући да је на некој од претходних рекао да је она скромна жена. „Чим сам то рекао, знао сам да сам погрешно и дуго ме је то мучило. Заиста мислим да је скромност за скромне и схватио сам да она није скромна особа, већ нешто сасвим друго. Она је повучена особа и то је огромна разлика. Скромност је за скромне јер они вероватно немају шта да понуде“ – казао је Милосављевић, наводећи да се она у дугој и веома успешној каријери непрестано повлачи у други план. „Није то само самокритичност скромне особе, то је спремност особе која има огромне капацитете да се свесно повуче у други план да би увек имала критички одмак према ономе што она ради“ навео је Милосављевић који је говорио и о великом поверењу које Рената Улмански има међу својим колегама. „То је у позоришту изузетно ретко, да имате особу у чије мишљење, у чији глумачки инстинкт, глумачко-занатско знање, у чији глумачки, уметнички капацитет имате поверења. Мало је особа у позоришном животу Србије који имају то поверење својих колега, какво има Рената Улмански“ – закључује Милосављевић.

„Осећам потребу да нешто кажем о нашем одсутном домаћину, са којим сам се дружила од како сам ногом ступила Зајечар“ – казала је Рената Улмански, мислећи на великог Зорана Радмиловића, који како наглашава само тренутно није ту, а који је присутан у целом граду. Парафразирала је Нушића наводећи да је хумор нешто неопходно да тешкоћу живљења лакше савладамо. „Хумор и хуманост су еквиваленти. Мислим да је ту поруку нама Зоран уцртао целим својим бићем. Ми смо имали једног изузетно хуманог колегу, имала сам предност да будем његов колега, четири године смо на радију били брачни пар, Јован и Стана, па сам врло добро знала све мане свог супруга, који је умео да буде мргодан“. Присетила се и ситуација када Зоран није био расположен за снимање радио емисија, а посебно је издвојила два Зоранова ћутања. „Сви су глумци моћни, реч је њихов алат, а ја хоћу да говорим о маестралном ћутању. Зоран је играо Милоша Обреновића, а ја његову жену Љубицу. Добар, велики, разуман редитељ Муци Драшкић је знао како да пласира

сцену. Љубица, након убиства Милошеве љубавнице долази код Милоша који хоће да је склони. Седамо на једну клупу на самом просценијуму и Муци окрене Зорана лицем публици, мене леђима. Говорим како смо се некад волели, да ме је преварио, напустио, ја сипам свој живот. Велики Зоран све то полако одгледа и нешто у том Милошу проговори и он врло несмело крене руком ка мојој руци. Нагло је тргне и каже: сиктер. Ја одем, он добије аплауз“ – испричала је Рената Улмански. Присетила се такође и представе „Санта Марија дела Салуте“ у којој је Радмиловић играо Лазу Костића и сцене када му саопштавају да је умрла Ленка Дунђерски. „Сцена: један прав, у белом оделу, добро расположен Лаза Костић на Лиду у Венецији са својом младом женом Јулком Паланачки, гледају у море. Долази неко и каже: умрла је Ленка Дунђерска. Тај велики, прави, бели човек је на наше очи постајао мањи, урушавао се, скупљао се, до краја је био неко скврчен у лигештулу. Такво ћутање ја не знам ко од великана глуме сме себи да дозволи. Ето, то је Зоран“ - испричала је Рената Улмански додајући „Живот још није завршен иако је прошао. То сам ја. Мени је остао сад један вишак живота. То није једноставно, али пошто тражим да ли нешто добро може да буде, можда је добро то што ја имам право да ја подвучем црту, па ја да кажем шта смо имали у том животу. Имали смо свашта. Вероватно смо имали приљезност, вредноћу. Са великим давањем сам радила. Нећу да ређам још, не знам јесам ли имала још коју врлину, али могу да вам кажем да је једино што има иоле смисла то је волети. Волите, волите оне до себе, волите оне са којима радите, волите, једноставно трудите се да волите. И како је рекао Душко Радовић: ко уме да воли, нека ништа друго не ради“.

После дуготрајног аплауза и бројних сузних очију у публици, директор зајечарског театра, Владимир Ђуричић, уручио је Ренати Улмански плакету за допринос култури српског народа и статуету Зорана Радмиловића којој се глумица неизмерно обрадовала.

„ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛИ-РЕЦЕПЦИЈА И КРИТИКА“

„Позоришна критика, један од битних елемената и фактора позоришног живота, на просторима језика којим се добро разумемо, можемо рећи да не постоји из три разлога: немамо довољно простора где можемо да пласирамо позоришну критику, јер оно што данас имамо је информација о представи, било најави или након њеног играња, услед помањкања медија дошло је и до смањења интересовања позоришних критичара, а ни наша

позоришта из разноразних разлога нису више у тој мери заинтересована као некада, да имају озбиљног позоришног критичара и озбиљну позоришну критику у неком релеватном медију“ оценио је на округлом столу посвећеном позоришној критици данас модератор др Ненад Новаковић, додајући да се решење „не може постићи преко ноћи јер се морамо вратити изворном односу према позоришту. А позориште чини добар текст, редитељ, глумци, публика и критика и када било који од ових сегмената зашкрипи на штету је самог позоришта. То се може решити добром едукацијом, људи у позоришту – глумци и продуценти да буду заинтересовани за позоришну критику, радом на високошколским установама да људи који студирају режију, драматургију, продукцију знају тежину писане или изговорене речи критичара и да градимо ауторитете који ће нам бити усмерење у ком правцу наше позориште иде“

Према мишљењу Александра Милосављевића, позоришни критичари треба да успоставе дијалог између себе и позоришне представе коју су одгледали. „Кад се деси да успоставим дијалог онда ја осећам да то можда може да се тиче и публике потенцијалне која још није гледала представу и публике која је одгледала представу па јој моја критика служи не за то да објасним шта су видели него да им отвори низ питања која

заправо не отварам ја као критичар него позоришна представа. Позориште по мени није област која даје одговоре. Позоришна представа у ствари иницира одређена питања на која треба гледалац да одговори. У том сложеном дијалогу ту је позоришна представа, њени ствараоци, позориште као продуцент, ту је публика и ту и критичар. У тим релацијама се успостављају неки односи и неки дијалог“ сматра Милосављевић, који се дотакао и позоришних фестивала за које каже да су „заоштрена, изоштрена слика позоришне стварности. Задатак критичара је по мени, да активно учествује на фестивалу и да заоштрава, изоштрава и прецизира та питања која се јављају између аутора једне конкретне представе и публике, али и целине коју одређује позоришни фестивал. Задатак критичара је да критикује али не да буде критичер него да анализира. Дакле, да покуша да дефинише која су питања важна и на тај начин он заправо по мом дубоком уверењу помаже фестивалу. Критичар има један једини задатак да објасни шта је видео и како се неке ствари на сцени догађају, а то да ли се њему нешто допада или не допада је апсолутно небитно са становишта онога што је задатак и мисија позоришне критике“, истиче Милосављевић.

Мирослав Радоњић, директор Стеријиног позорја поделио је искуства и праксу које позорје има када су позоришни критичари у питању, најављујући такође скори излазак Милосављевићеве књиге у којој је један сегмент посвећен проблему позоришне критике данас код нас.

„Ми смо омогућили младим критичарима да врло слободно, без икаквог ограничења, наравно аргументовано пре свега говоре и износе своје ставове. Али не онако када се уметници који су предмет критика бране говорећи да свако има право на своје мишљење. Није ту ствар да свако има право на своје мишљење него да се аргументовано анализира оно што је одгледано и да се покуша оценити, не као пресуда него као оцена онога што можда јесу најбољи елементи представе или одређени проблеми. На округле столове критике Стеријиног позорја зовемо млађе генерације критичара, да они говоре, да уносе свежу крв и да се отвори та динамична расправа јер ја се сећам рецимо тих округлих столова Стеријиног позорја тамо од пре двадесет, тридесет година када су поједини разговори били динамичнији и узбудљивији од представа које смо гледали што је свакако било пре свега на корист не само Стеријиног позорја него пре свега тих позоришта која су учествовала и представа о којима се разговара“, казао је Радоњић додајући да су у тој

млађој генерацији троје критичара који активно прате Стеријно позорје, али и друге фестивале и продукцију, колико је то могуће, преко пројекта Удружења позоришних критичара и театролога.

Драмски писац Жељко Хубач овом се приликом запитаво у којој мери позоришна критика може да се избори са феноменом маркетинга који је у последње време постао најзначајнији сегмент свеукупног деловања театра изван позоришног чина. „Понекад, чини ми се, да је маркетиншки приступ, комуникација с новинарима, медијима много значајнија од саме представе. Такозвана производња успеха“ казао је Хубач који је предложио да радионице позоришне критике буду на неки начин саставни део позоришних фестивала. „Кад кажем радионице не мислим да би те радионице требало да произведу неке позоришне критичаре, можда и хоће, ти млади људи би евентуално могли да учествују на неким округлим столовима и износе своје мишљење. Мислим да је то можда пут за активацију онога што називамо округли сто критике у мањим театарским срединама. То не би био велики трошак, а значио би за позоришну публику те средине и у крајњој истанци значио би и за фестивал као такав“ сматра Хубач.

Позоришна критичарка Јелена Поповић је укључујући се у разговор навела да „не смемо да заборавимо да је један од основних задатака критике да препоручи, оно што треба препоручити и да није у читавој земљи позоришни живот као у Београду, Новом Саду. У мањим срединама се тренутно трудимо да вратимо публику у позориште и критика мора, осим за браншу, да буде писана и за публику. А што се маркетинга тиче, то може да важи у местима где постоји конкуренција, а у неким нашим градовима постоје позоришта са једва пар представа годишње“.

Душко Љуштина оценио је да је посао критичара врло компликован и да то морају бити изузетно образовани људи који одлично познају позориште и они су небески вредни позоришту.

„Задатак позоришта је да пропитује друштвену збиљу до кости, да боли, да не спавате како боли. То је задатак позоришта али, то је задатак и критике. Ми смо сви криви зашто је позоришна критика у позицији у којој је данас. Неко мање неко више. Имамо велики проблем јер је у поплави свега и свачега на том информативном обзорју толико лажи да људи мисле да их и позоришни критичари лажу, али позориште има одбрамбени механизам и од тога .Кад публика каже да је то одлично никаква критика не може то покопати, али и ретко се деси да се баш у многоме разликује мишљење критике и публике“ сматра Душко Љуштина.

„Народ који не помаже своје позориште или је умро или ће брзо умрети”

Књига под називом “Примењени маркетинг у хрватским казалиштима” аутора др Душка Љуштине представљена је публици у оквиру пратећег програма 32. Фестивала „Дани Зорана Радмиловића” у Зајечару, у понедељак 23. октобра.

Аутор је на почетку свог рада цитирао Лорку који је рекао да народ који не помаже своје позориште или је умро или ће врло брзо умрети и рекао, поред осталог, да је на свима нама, а посебно културним посленицима, да се потрудимо да очувамо позориште и да га дижемо на видно већи ниво.

„Маркетинг по разним теоретичарима почива на производу, цени, попорцији и дистрибуцији али све почива на производу заправо. Ми правимо поделу на комерцијалне и некомерцијалне представе зато што у позориште убрајамо и оно што је на ивици позоришта. То питање забава или позориште је сувишно зато што је то један посебан сегмент који је такође значајан. На те представе дође огроман број људи који никада раније нису били у позоришту. Са друге стране радили смо ми и представе које никако нису спадале у забавне али су свуда биле распродане. Зато је тај модел промишљања да се крене од производа, да се обезбеде што квалитетнији услови у позориштима да би се дошло до што бољег позоришног производа јако важан. Кад петсто људи види представу одмах свако исприча бар десеторици својих пријатеља и то је пет хиљада људи и то је најбољи маркетинг” објаснио је др Душко Љуштина.

Поред аутора о књизи су говорили Проф. др Ненад Новаковић експерт за електронске медије и менаџмент у култури и др Мирослав Радоњић, театролог и директор Стеријиног позорја који су се сложили да је ова докторска дисертација прилагођена за књигу у којој аутор заправо сабира сва своја животна и професионална искуства и представља се као аутор који познаје сваки сегмент позоришта до танчина а поготово аспект маркетинга и положаја позоришта у друштву данас.

ПОЗОРИШНА КРИТИКА

Сара Рул, „Чиста кућа“, режија Андреа Пјевић, Атеље 212, Београд

На овом фестивалу драмских театарa, гдје се играју текстови најзначајних аутора у историји цивилизације представа која је дошла из Атељеа 212, из Београда је баш мали уљез. Не мали по значају и вриједности представе већ по чињеници да је игран текст мање познатог писца Саре Рул, први пут преведен на српски језик, режира Андреа Пјевић како свој мастер рад, мастер преставу и са заиста младим полетним ансамблом прије свега пет жена и једним мушкарцем. Антипод позоришта. А опет представа изазова и нових преиспитивања и дилема, која публику насмије, али и остави у дилеми и запитану: куда иде овај свијет?!

Да ли ниво образовања особе, ослобађа је од најбаналнијих кућних послова, као што је чишћење, да ли је тај став човјек стакао рођењем или га друштвени статус и друштво учинило таквим. Двије сестре, два антипода, супростављена свијета, једна успјешна али преуморна докторица која живи у несрећном браку и мрзи сваки кућни посао и стално је на таблетама и њена рођена сестра без великог статуса у друштву и без значајног посла и занимања налази смирај и склад у чишћењу у слагању веша. Из исте породице и од исте мајке, а нигдје се не додирују. Докторица Лејн коју одлично игра Радмила Томовић, остаје и без брака и слушкиње и свега, а њена сестра Вирџинија у тумачењу изванредне Хане Селимовић остаје чврсто на земљи и поред свих увреда и ниподаштавања од стране сестре.

Свакако драма апсурда која поставља многа питања и тражи одговоре. Јунаци ове драме немају ту способност да се сами суоче са животом, са проблемима који их сачекују и само се гомилају. Излаз се тражи изван себе, али се не рјешавају дилеме и недоумице.

Наталија Степановић, дочарава нам лик кућне помоћнице Матилде, која је све само није прототип особе која би чистила и то сама признаје. Није задовољна својим послом нити статусом, али је оптерећена својом прошлoшћу, својим родитељима комичарима. Опсједнута је хумором и смијехом, али никако да доприча свој најбољи виц, говорећи га на матерњем мексичком португалском језику (без превода у представи) који овој суморној драми даје посебан карактер. Муж, Чарлс кога одлично дочарава Владислав Михаиловић је, како што рече његова жена Лејн, кауч који заузима

функционално мјесто, а који тиме није задовољан и из тог кошмарног и напорног брака бјежи у љубав са Аном, коју ванредним плесом и игром, без иједне ријечи, тако упечатљиво и јасно игра Тамара Пјевић да је и свака ријеч сувишна, а прича разумљива.

Драматизацију је одлично и примјерено глумачкој подјели и захтјевима режије урадила Ана Вујадиновић, док су сценографију и костиме веома добро и функционално реализовале Милена Грошин и Вера Радојевић. Овдје треба нагласити коректан превод драме од стране професорице Иване Ђурић Пауновић која се први пут појављује на српком језику.

Актери ове предстве се питају и остају у недоумици како нису знали како се од живота нешто тражи и нешто хоће. Нису, али су се бавили сви помало туђим, а премало властитим живљењем. Из те приче намеће се много егзистенцијалних питања и дилема:

- ко је у овом свијету поремећених односа и безпризорних лутања и неморала луд,
- колико је и гдје је граница до које материјално може да се надгорњава са истинском срећом човјека, породице и друштва,
- колико нам класне подјеле утичу на наш живот и спутавају нас да будемо људска бића са емпатијом према човјеку до себе, без обзира шта он јесте и шта ради,
- има ли љубав алтернативу и када љубав постаје трпња гдје је пут ка избављењу....???????

Ова представа Атељеа 212, младе екипе умјетника у правом смислу, понудила нам је своје виђење живота, оставила нам питања и дилеме, не нудећи експлицитно готова рјешења, већ нас оставља да сами преиспитујемо себе у овом ковитлацу људских интрига, дилема, злобе, патње, мржње, бола, туге, болести, одсуства сваке емпатије и лишена сваког заборавља. Прича која мало кога може оставити равнодушним.

Ненад Новаковић

ПРОМОЦИЈА ВИНАРИЈЕ РАЈ

У оквиру Зоранових дана, одржана је промоција „Винарије Рај“.

„Винарија Рај“ долази из Рајца, из Неготинске Крајине, надалеко познате по изузетном грождју и производњи вина.

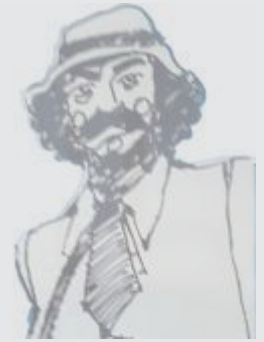
Надовезујући се на специфичну културу вина карактеристичну за овај регион, „Винарија Рај“ у центар своје производне понуде ставља управо сорте које традиционално добро успевају у овом крају, пре свега Црну и Белу Тамјанику, као и Гаме, истакла је Смиљана Арнаутовић, власница винарије.

Изузетна вина овог произвођача у понуди су и у зајечарским угоститељским објектима, попут кафеа „ЏЕЗ“.

Позориштариије...

„Успоменар 212, Чаробњак Радмиловић”, аутор Милан Цаци Михаиловић

Влаховац

Позориште Атеље 212 је у дубокој жалости

Отишао је незаборавни Зоран Радмиловић. У свим излозима Позоришта, који гледају на улицу Лоле Рибара, Зоранове фотографије из Ибија, Радована, Псећег срца... па Зоран као кнез Милош, па као Лаза Костић, па као Симеон Његован, син Лупусов... Бифе пун глумаца, редитеља, писаца, пријатеља. Нека свечана тишина испуњава Позориште.

А онда наилази човек кога сви знамо, више из Зоранових прича него лично, његов велики другар из Зајечара, Мика Шћекић, непресушни извор најлепшег и најдуховитијег. Дубоко потресен, у црини, сузних очију, допутовао је Мика да испрати свог драгог, великог Зајечарца.

Сви поустајасмо без речи да га дочекамо, а Мика приђе шанку и тихо рече:

Дајте ми једно саучешће.

Нашој збуњеној конобарици Маци било је потребно објашњење.

Иако је био искрено ожалошћен, Мику није напустио онај чувени дух, својствен само одабранима из Источне Србије. Тога дана Зајечарац је пио влаховац, то црно пиће, за велику душу великог другара.

32. Фестивал „Дани Зорана Радмиловића“, 17-24.10.2023.

Издавач: Народно позориште Тимочке Крајине - Центар за културу „Зоран Радмиловић“ Зајечар • За издавача: Владимир Ђуричић • Редакција: Биљана Глишић, главни и одговорни уредник; Јелена Бујдић Кречковић, Мирјана Петровић Цаца, Сања Петровић, Невена Чолић, Лидија Џунов; Никола Дробњаковић, техничка припрема • Штампа: Услужна радња за дизајн и штампу „Simple“ Зајечар • www.zoranradmilovic.rs
Бесплатан примерак. Ова публикација је за интерну употребу

СПОНЗОРИ ФЕСТИВАЛА:

ПОКРОВИТЕЉИ ФЕСТИВАЛА:

Република Србија
Министарство културе

ГРАД ЗАЈЕЧАР

• А Р Т И В •

Poroc čna scmp* je
TEKIJANKA
najpoznatija porodična krcovina
Cetinje 1910

